

Всеукраїнська наукова конференція

«Історія та археологія України: сучасні тренди досліджень»

29 квітня 2025 року
М.Одеса

Міністерство освіти та науки України

**Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського**

**Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка**

**Відділ історії козацтва на півдні України
Науково-дослідного інституту козацтва при Інституті
історії України НАН України**

Одеський національний морський університет

Одеський національний художній музей

ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ТРЕНДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Збірка наукових праць

Електронне наукове видання

Одеса – 2025

УДК 94(477)+903(477):(06)

Рекомендовано до друку кафедрою історії України
Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Протокол № 11 від 18 червня 2025 р.

Рекомендовано до друку вченою радою
Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» Протокол № 17
від 26 червня 2025 р.

Редакційна колегія:

К.і. н., доцент Сєкерська О. П. (Одеса) – *відповідальний редактор*
Лаборант кафедри історії України Яковлева Д. Є. (Одеса) –
відповідальний секретар
Д. і. н., професор Бабенко Л. Л. (Полтава) Д.
і. н. Бруяко І. В. (Одеса)

Історія та археологія України: сучасні тренди досліджень: збірка
наукових праць / за ред. О. П. Сєкерської. Одеса, 2025. 250 с.

Збірка наукових праць присвячена важливим проблемам сучасної історичної науки, які стосуються сучасних трендів досліджень історії та археології України. До неї увійшли публікації молодих вчених, аспірантів та здобувачів освіти, оприлюднені на I Всеукраїнській науково-практичній конференції «Історія та археологія України: сучасні тренди досліджень», яка відбулася **29 квітня 2025 року** у ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Видання розраховане на вчених-істориків, викладачів, студентів і усіх, хто цікавиться історією та культурою України.

Березанський Антон, Коваленко Оксана.....54

ДАНІ ПРО ПІВНІЧНЕ ПРИЧОРНОМОР'Я В «ГЕОГРАФІЇ» СТРАБОНА
Єрмакова Валерія, Водько Владислав59

ІСТОРІЯ «ТИПОГРАФІЯ ЮХИМА ІВАНОВИЧА ФЕСЕНКА» *Засоба Катерина, Водько Владислав.....68*

СТРУКТУРА ДОМОГОСПОДАРСТВ с. МАЧУХИ ЗА ГЕНЕРАЛЬНИМ
ОПИСОМ ЛІВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ 1766 р.

Кисляк Ростислав, Коваленко Оксана.....75

ГОРДІЇВСЬКИЙ МОГИЛЬНИК: АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА
КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

Климович Владислав, Павленко Софія, Бруяко Ігор.....85

ІСТОРІЯ ПОЛТАВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ В КОНТЕКСТІ ІСТОРІЇ ПОЛТАВЩИНИ

Ковальчук Анна, Бабенко Людмила.....95

НЕОЯЗИЧНИЦТВО В УКРАЇНІ (КІНЕЦЬ ХХ– ПОЧАТОК ХХІ ст.)

Корнійчук Руслана, Діанова Наталія.....103

РОЛЬ ПРОТЕСТАНТСЬКИХ ДРУКАРЕНЬ У РОЗВИТКУ ОСВІТИ НА
УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У XVI-XVII СТ.

Коришунів Іван, Сєкерська Олена.....111

ЮРІЙ ЛИПА, МИХАЙЛО ВАСИЛЬЧЕНКО, ДМИТРО БУЗЬКО: ДОЛІ
УЧАСНИКІВ ОДЕСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ГУРТКА

Кучеренко Світлана.....120

ПРОБЛЕМА УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ У США

Ліверук Валерія, Плаксивий Павло, Савченко Вітор.....128

Павленко Софія, здобувачка першого рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Історія)

Климович Владислав, здобувач першого рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Історія)

Бруяко Ігор, д. і. н., доцент кафедри всесвітньої історії та методики її навчання ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського»

м. Одеса

УДК 903.5

ГОРДІЇВСЬКИЙ МОГИЛЬНИК: АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

Анотація. Ця стаття присвячена унікальній археологічній пам'ятці в Україні – курганному могильнику доби пізньої бронзи. У центрі уваги – феноменальність цієї пам'ятки, історія її відкриття та проблема джерел.

Ключові слова: Гордіївський могильник, пізня бронза, бурштин.

Дослідження курганного могильника почалися у 1986 році, коли він був відкритий експедицією Вінницького обласного краєзнавчого музею під керівництвом Б. І. Лобая. Пізніше роботу продовжила комплексна експедиція Інституту археології НАН України під керівництвом д. і. н. С. С. Березанської і за участю к. і. н. В. І. Клочка та інших у період 1987-1988 років. Спочатку інформація про результати дослідження могильника була опублікована у Німеччині в 1998 році німецькою мовою

невеликим тиражем [1]. Під час перекладу німецькою інформація була скорочена та редагована авторським сприйняттям. Саме тому «феномен гордіївського могильнику» і досі відомий далеко не всім сучасним археологам України та Європи. Проте, матеріал «гордіївських» поховань є дуже важливими для дослідження етнокультурних процесів Правобережної України періоду пізньої бронзи.

В 500 м на північ від села Гордіївка (Тростянецький район, Вінницька область), на вододільному підвищенні між двома протоками Південного Бугу - річками Тростянчик та Батіг-знаходився могильник, який, відповідно до місця знахідки, був названий Гордіївським. В двох кілометрах на південь від Батігу до Бугу пролягала давня балка, що додатково окреслила місце могильника. Тож, територія, на якій розташовано могильник, являла собою рівну частину підвищення прямокутної форми з довжиною зі сходу на захід біля 2 км та шириною трохи більше 1 км [2, с. 7].

Розкопками було виявлено 42 кургани. Серед них 1 - відноситься до сарматського часу, 3 - виявились природними пагорбами, а 38 з 40 - похованнями доби пізньої бронзи, і вони склали окремий могильник. Хоча на момент розкопок більша частина була розорана й ледве помітна на поверхні, але немає сумніву: у давні часи могильники були чітко спланованими. Три великі кургани візуально утворювали вісь, а сам могильник можна поділити на дві частини: східну та західну. Східна частина – найбільш ранні кургани, західна - більш пізні. У східній частині збереглося 34 кургани. Вони утворювали 4 ряди, кожен ряд мав 7 курганів. Відстань між рядами складала 15-20 м, а між самими курганами в рядах 10-15 м [2, с.7]. Планування західної частини, в свою чергу, поділяється на дві групи: північно-західну (більш пізню) та південно-західну (більш ранню).

Єдиним типом поховальних споруд у Гордіївському могильнику були поховання під курганами. Грунтових поховань на могильнику не було. Оскільки його площа багато років інтенсивно розорювалась, тому первісні розміри курганів невідомі. Цікаво, що

один з трьох курганів взагалі не розорювався. Курган № 41 розташовувався у лісосмузі. Й хоча він був розкопаний глухою траншеєю ймовірно на прикінці 19 ст. (точних даних щодо цього наразі не маємо), зберігся відносно непогано. Насип мав майже правильну форму діаметром 50-55 м, висота частини, що зберіглася, біля 5 м. Приблизно такі ж розміри, ймовірно, мав і другий великий курган № 5: висота 4 м, діаметр 40-60 м. Третій великий курган № 37 – розташований у пізній групі, мав менші розміри: висота 1,5 м, діаметр 24-21м [2, с. 40].

Усі інші кургани за висотою можна поділити на дві групи: 1 група – насипи від 1 до 1,8 м; 2 група – висота від 0,4 до 1 м. Під час розкопок у більшості курганів вдалося простежити площу давнього горизонту. Це дозволило встановити первісний діаметр деяких поховань. Кургани першої групи мали висоту до 3 м при діаметрі 20-25 м, а менші мали висоту до 2 м при діаметрі 10-15 м. Форма більшості курганів на момент розкопок не була круглою, скоріш овальною. Можна висунути припущення, що така форма була надана спеціально й мала велике значення для тих, хто спорудив цей могильник. Орієнтації поховальних ям чи не найкраще підтверджують таке припущення.

Кургани споруджувалися із узятого довкола чорнозему. Місцями це був чорнозем змішаний з суглинком, що лежить під чорноземом на глибині 40-50 см. За виключенням двох курганів, всі інші мали по одній поховальній ямі. У більшості випадків поховальні ями знаходяться у центрі кургану.

У кургані № 5 ями розташовані на відстані 6 м. Перша яма була типова – залишки скелета та поховальний інвентар. Друга ж яма мала овальну форму, невеликі розміри та (що не звично) посередині проходила земляна перемичка, яка ділила її на дві частини. Жодних залишків поховання не виявлено, але знайдено чимало грабіжницьких слідів. Є припущення, що там могла бути колісниця чи візок, зруйнований грабіжниками.

Курган № 32 також мав два поховання. Яма поховання 1 знаходиться в центрі кургану. На дні були виявлені залишки дерев'яної конструкції у вигляді «ящика», спорудженого з трьох

рядів покладених одна на одну дерев'яних плах перетином 9х7 та 10х6 см. Внутрішня поверхня гробниці була обмазана в'язкою зеленою глиною, яка має надійні гідроізоляційні властивості. Глиною перекривали щілини між плахами та устиляли дно ями. Простір між стінками гробниці та ями був заповнений щільно утрамбованою землею. З гори гробниця також перекрита дерев'яними плахами, щілини між якими так само промазані тою ж глиною. На дні ями, по кутах гробниці, знаходились стовпові ями діаметром 25 см, глибиною 20 см. Збереглася й частина скелету, майже не зрушеним. На місці лежали частини хребта, таз та кістки правої ноги. Це дає розуміння, що похований лежав на спині. На дні гробниці були знайдені, з-поміж інших знахідок, бурштинові намистини та одна скляна. До слова, бурштинові намистини з характерними косими або «ялинковими» орнаментами у Гордіївському могильнику було чимало [3, с. 151]. В деяких курганах, кількість знайденого бурштину сягала понад 260 одиниць. Враховуючи кількість бурштинових намистин, що розміщалися навколо голови похованих, можемо припустити – намистини слугували для прикрашення головного убору. Щоправда, у кургані №32 викопаний бурштин був темнішим, ймовірно це поховання більш пізнє. Зазначимо також, що були знайдені залишки металевого мечя поряд із бронзовими кільцями та браслетами закрученими у спіралі. У двох метрах на північний схід від поховання 1 – яма поховання 2. Не глибока, не велика. На дні два скорчених дитячих скелети, що лежали валетом. Відповідно, поховання впускне [2, с. 41].

Поховальний обряд був уніфікований, а головна ідея – ретельна ізоляція покійника. Окрім самого насипу кургану, його ізолювало дерево поховальних споруд. Стіни були укріплені деревом, а іноді й дно ями устиляли ним. Були також виявлені споруди у ямах, що мали вигляд дерев'яної скрині чи зрубу. Зразки дерева з вибраних курганів досліджено у Санкт-Петербурзі, в лабораторії Ермітажу. Дерево виявилось дубом [2, с. 44].

Таким чином у Гордіївському могильнику виділяються два типи поховальних споруд: 1 – прості ґрунтові ями (витягнуті

прямокутні, квадратні); 2 – дерев'яні гробниці у ямах (гробниці, споруджені методом укріплення стін ями деревом; дерев'яні гробниці з глинобитним дном, які мали по 4 стовпи у середині).

В деяких курганах були знайдені обпечена глина, залишки золи та вугілля. Це може свідчити про ймовірний культ вогню.

Орієнтація поховань залежить від часу: більш ранні мали північнозахідну – західну орієнтацію покійників; пізніші поховання – південно-східну.

Аналіз речових знахідок, поховального обряду та радіовуглецевого датування у могильнику дозволяє поділити кургани на три хронологічні групи [4]. Першу групу, найстаршу, синхронізують з ранніми фазами таких культур: Комарівська, Тшинецька, Ноуа, Сабатинівська, Бережнівсько-Маївська, Центральньо-Європейською курганною культурою (1400 – 1300 до Р.Х.). Був знайдений ніж з прямою спинкою й загнутим на кінці лезом, він мав коротку ручку з двома заклепками. Подібний ніж був знайдений в Хаттусі (столиця Хетського царства) в Анатолії з приблизною датою 1400 – 1300 до Р.Х. Друга група синхронізується з пізніми фазами культури Ноуа, Сабатинівської, та ранньою фазою Білозерської культури й датами 1300 – 1200 до Р.Х. У цій групі поховань знайдено фрагмент ручки залізного ножа з кургану №5. Подібний ніж з бронзовими заклепками на ручці був знайдений у катакомбах могильника Кіпсадес у Кноссі на острові Крит. Також знайдені трилопатеві намистинки з кургану №5, №1 та №11, аналогічні знахідки є у Михайлівському скарбі на Тернопільщині [5, с. 38]. У Середземномор'ї подібні намистинки використовувалися у III-I тисячоліттях до Р.Х. І останню третю групу поховань увідповіднюють до Білозерської, Чорноліської культур та пам'ятками протогомерівського часу у Греції й датою 1200 – 900 до Р.Х. Ця група поховань містить дуже багато речей південного походження. У похованнях знайдено циліндричні бурштинові намистинки типу «Тірінф» з кургану № 31 ідентичні намистинки знайдені на Родосі у катакомбних похованнях Ялісоса та Енкомі на Кіпрі. Також у кургані №34 виявлено золотий медальйон, він прикрашений пуансонним орнаментом.

Медальйони такого типу існували впродовж доби бронзи на Близькому Сході, проте аналог знайдено в могильнику доби пізньої бронзи Богазкея, Мала Азія [6 Abb. 11,f,g].

Велика кількість знайденого бурштину у Гордіївському могильнику змушує задуматись про походження сировини, оскільки бурштин для цих країв є не типовою знахідкою. В. І.

Клочко на основі матеріалів Гордіївського могильника розробив концепцію «Бузький торгівельний шлях», за яким бурштин з Прибалтики потрапляв у Східне Середземномор'я, а середземноморські металеві вироби потрапляли на Поділля. Цей торгівельний шлях пролягав через басейни річок Західний Буг та Південний Буг, що з'єднували Чорне та Балтійське моря.

Цей торгівельний шлях не припинив свого функціонування в період навали «Народів Моря» у 1250 – 1150 до Р.Х. Більше того, в цей час спостерігається різке збільшення бурштину і виробів східно-середземноморського походження. На підставі археологічних матеріалів дає змогу стверджувати, що цей шлях функціонував ще на початку 2 тис. до Р.Х.

У приватній колекції ПЛАТАР зберігається черешкове вістря списа знайденого на Поділлі на території Вінницької області. Воно в довжину 40 см, вістря листоподібне, довгий загострений черешок. Такі черешкові вістря були знайдені в Тарсусу та Угариті. Вони набули популярності у II тис до Р.Х. в Східному Середземномор'ї [2, с. 117].

Бронзова фігурка воїна з Сернії в Литві поблизу Клайпеди, близька до скарбу знайденого у храмі Обелісків в Біблі, Сирія. Подібні вони за технікою вироблення та формами. Ці статуетки є наслідуваннями зображень - чи єгипетського божества, чи фараона [2, с.117].

Бронзова «бойова» мотика подібна до сокир, які знайдені у «царських гробницях» Уру в Месопотамії, була знайдена на Черкащині. Також знайдена на Вінниччині бойова сокира, яка подібна до вище згаданих «царських гробниць» у Месопотамії. Ур в цей час мав свої колонії на узбережжі сучасної Сирії, звідки вони і могли потрапити на територію України [2, с. 118].

Феномен Гордіївки залишається не викритий досі. Дискусії точаться навколо питань: до якої спільноти належало населення, яке залишило могильник, генеза та функціональна інтерпретація тощо. На пам'ятці зареєстровані виключно курганні поховання з обрядом інгумації, але самі гробниці дуже різняться за конструкцією від простих ям до споруд типу балдахін. Поховані покладені в різних позах: або в скорченому, або у випростаному на спині положенні. Форми посуду різні – біконічні з тюльпановидними горлами тощо. Знайдені прикраси не мають аналогів ні в місцевих, ні сусідніх культурах. Це спіралевидні браслети, шпильки, що більше нагадують ритуальну зброю за своєю довжиною тощо. Також нетиповим є значна кількість виробів з бурштину.

Загалом, існує три інтерпретації могильника. Перша запропонована С. С. Березанською та Б. І. Лобаєм. За їхнім припущенням, могильник є проявом розселення населення із заходу на схід зокрема, Центрально-Європейської курганної культури. Тут повинні бути поховання однієї великої культурної групи. Відсутність зброї, а також велика кількість прикрас, дала можливість для гіпотези, що це саме жіночий некрополь [2, с. 126]. Друга запропонована В. І. Клочком. На його думку, могильник варто розглядати на тлі процесів другої половини II тис. до Р.Х. Це про розповсюдження традиції тілоспалення у контексті поширення «Народів моря». Його думка полягає в тому, що група, яка залишила некрополь, повинна була мати бурштин, великі знахідки якого можуть свідчити про великі поклади десь поблизу. Була висунута гіпотеза про те, що мешканці некрополя підтримували зв'язки з «Народами моря», через яких отримували металеві вироби з Середземномор'я, ймовірно і бурштин також [2, с. 127].

І третя концепція Л. І. Крушельницької. Вона близька до думки Березанської, але має відмінність. Крушельницька стверджує, що немає підстав для пов'язання могильника з якоюсь іншою групою. На її думку, Гордіївка виросла на основі формування у місцевих поховальних традицій. Вона критично віднеслася до можливого злиття з іншими культурами,

припускаючи, що це можуть бути лише точкові контакти. Велика кількість поховального інвентарю, розмір самого могильника, складність та однорідність поховального обряду та довге функціонування дає можливість віднести могильник до обрядового центру [2, с. 127-128].

Архітектура, спосіб поховання та інвентар небіжчиків у Гордіївці відповідають місцевим поховальним традиціям. Відмінності помітні тільки у складності конструкції гробниць, «чужоземного» походження інвентарю небіжчиків (заміна ножів двосічних ножами односічними, присутність великої кількості бурштинових намист). Свідченням прояву стратифікації населення можна вважати пишність та індивідуалізацію поховань. Статус групи, що залишила цей могильник, можна прирівняти до «царського». Цей статус ймовірно був здобутий через контроль торговельного шляху. Саме розташування цієї групи на межі Лісостепової й Степоної зони могло мати вплив на виділення цієї групи як посередника у торгівлі [2, с. 139-140].

Останнім часом речі з грабіжницьких розкопок на Вінниччині з'являються у приватних колекціях. Новітніми знахідками комплексу типу Гордіївки є комплекс речей з колекції Євгенія Доброванова (м. Вінниця). Там були знайдені такі речі: - Чорнолощений керамічний кубок прикрашений косими канелюрами та жовтим гіпсовими відкладеннями, трішки розширеним вінцем з широким округлим тулубом та вдавненим дном.

- Меч типу Найс. Належить до європейських мечів, але є дуже цінним через свою рідкісну рису – прорізними руків'ям. Цей меч може бути Карпатським варіантом європейських мечів.

- Бронзова бритва, що відноситься до Лобойківської металургійної традиції Лівобережної України, яку відносять до Бережнівсько-Маївської зрубної культури. Характерним для цієї бритви є серпасте лезо, в центральній частині якого знаходиться глибока виїмка.

- Бронзовий однолезовий ніж з горбатою спинкою та короткою пласкою ручкою з трьома заклепками на пласкому руків'ї. Спинка ножа прикрашена орнаментом, що складається з косих хрестів. Подібний ніж знаходимо в кургані № 18 Гордіївського могильника [2, с. 250-251].

Також цікавою знахідкою у колекції Доброванова є кинджал з вузьким листоподібним лезом. Такі кинджали належать до Білозерської культури і мають назву «Заградівка», бо ливарні форми походять з с. Заградівка (Бериславський район, Херсонська область). Такий кинджал був знайдений в Угариті і він лише трохи відрізнявся за формою. Судячи з написів, що були знайдені на глиняних табличках, це місто було знищене навалом «народів моря». Це дає підстави вважати, що саме вони його сюди занесли [2, с. 251].

Ще одним комплексом речей є колекція А. В. Козименка (м. Київ). Речі походять з Вінниччини, ймовірно саме зі зруйнованого поховання. Вона містить список, варіант білозерського часу, зі сплющеною трапецієподібною нервурою. Подібний список зустрічається в знахідках біля с. Маяки (Одеська область). Унікальною цю знахідку робить знайдений разом з наконечником списа вток (обойма), що закріплювався на іншому кінці списа. Досі втоки зустрічалися лише у Карпатах.

Також унікальними є деталі кінської вузди. Знайдено чотири вудила: два з них стрижнеподібні - є найдавнішим типом вудил, на території України до того не було подібних знахідок, а інші два – двучасні. Всі вони мають розміри 11,5 та 12 см.

Ще однією знахідкою є гачок. Схожий гачок був реконструйований з ливарної форми з с. Любимівка (Херсонська область). Це перша знахідка такого металевго виробу. Цей інвентар є свідченням поховання вершника чи колісничного. [2, с. 251-252].

Останньою знахідкою є так званий «Спадок бабуні». Знахідка містить золоті речі, які знаходяться у приватного колекціонера. Ці речі належали жінці, яка жила у другій половині 2 тисячоліття до Р.Х.; ймовірно, ці речі належать до одного зі зруйнованих

могильників. Тут міститься золоте намисто з листоподібних спіралей, подібне зустрічається у кургані № 11; підвіска відрізняється відсутністю орнаменту на ній. Золотий спіральний браслет - аналогія є в курганах № 6, №16 та №38 Гордіївського могильника. Також золота бляшка-аплікація від дерев'яної посудини- це єдина на цей час відома бляшка-аплікація, яка виготовлена із золота, відноситься до Лобойківського типу металургії. Схожий виріб, але вже з бронзи, зустрічається в кургані № 21 [2, с. 252-253].

Список використаних джерел

1. Berezanskaja S.S., Kločko V.I. Das Gräberfeld von Hordeevka. Randen/Westf.: Leidorf, 1998. (Archäologie in Eurasien, Band 5)
2. С. С. Березанська, Т. Ю. Гошко, В. І. Клочко та ін., 2011 р. «Гордіївський могильник»
3. Березанська С. С. Шумова В. О. «Гордіївський могильник: комплекс обрядово-поховального бурштину», 2004 р. Наукові записки. Том 20
4. Ślusarska-Michalik K. Radiokarbon chronology of the “Hordeevka type”// The foundation of radiocarbon chronology of cultures between the Vistula and Dnieper: 4000-1000 BC. - Poznań, 2003. - P. 365-381. (BPS, 12).
5. Лебединская А. Михайловский клад - (Известия Императорской археологической комиссии. - №53), - Санкт-Петербург, 1914.
6. Boehmer R. M. Die Kleinfunde von Bogazkoy. - Berlin, 1972.

***Pavlenko Sophie**, a first-level of higher education student, majoring in 014*

Secondary Education (History)

***Klymovych Vladyslav**, a first-level of higher education student, majoring in 014*
Secondary Education (History)

*Bryuko Ihor, Doctor of Historical Sciences,
Associate Professor of the Department of
World History and Methods of Teaching
South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky*

Odesa

GORDIYVSKY CIVIL GRAVE: ARCHAEOLOGICAL RESEARCH AND CULTURAL-HISTORICAL SIGNIFICANCE

Abstract. *This article is dedicated to a unique archaeological site in Ukraine – a Late Bronze Age burial mound. The focus is on the phenomenality of this site, the history of its discovery, and the problem of sources.*

Key words: *Gordiyivskiy burial ground, late bronze, amber.*

Ковальчук Анна, здобувачка першого
рівня вищої освіти спеціальності 014.05
Середня освіта (Біологія та здоров'я
людини)

Бабенко Людмила, д.і.н., професор
кафедри історії України
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка

м. Полтава

УДК 94(477.53):[378.6:37(477.53)]

ІСТОРІЯ ПОЛТАВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В КОНТЕКСТІ ІСТОРІЇ ПОЛТАВЩИНИ

Анотація. У статті досліджуються ключові етапи розвитку Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (ПНПУ) як частина історії Полтавського краю. На основі архівних матеріалів, наукових досліджень та усних свідчень

Електронне наукове видання

Історія та археологія України: сучасні тренди досліджень: збірка наукових праць / за ред. О. П. Сєкерської. Одеса, 2025. 250 с.

Збірка наукових праць присвячена важливим проблемам сучасної історичної науки, які стосуються сучасних трендів досліджень історії та археології України. До неї увійшли публікації молодих вчених, аспірантів та здобувачів освіти, оприлюднені на I Всеукраїнській науково-практичній конференції **«Історія та археологія України: сучасні тренди досліджень»**, яка відбулася **29 квітня 2025 року** у ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Видання розраховане на вчених-істориків, викладачів, студентів і усіх, хто цікавиться історією та культурою України.

Матеріали подано в авторській редакції

Макетування: Яковлєва Д. Є.

Дизайн обкладинки: Засоба К. І.